

Zaaknr. : 12IT003639
Kenmerk : 12UT015727
Barcode : *12UT015727*

Memo

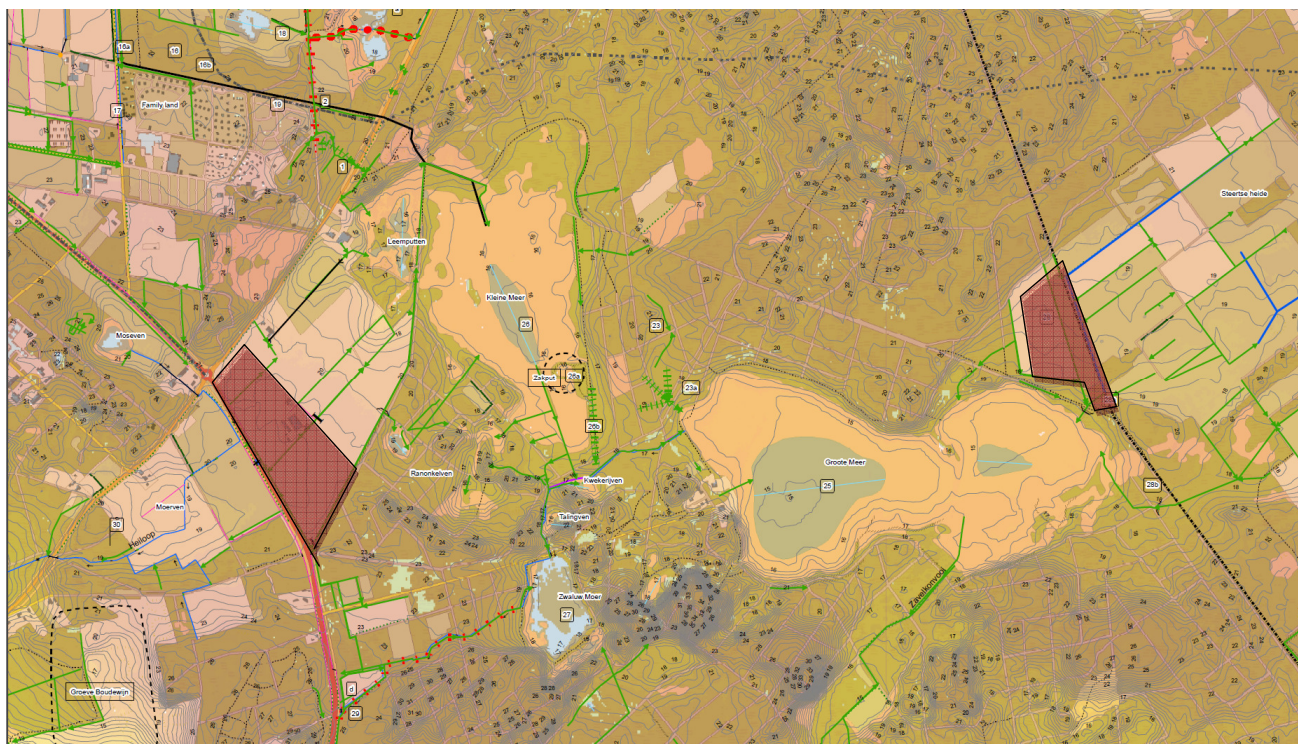
Van : Waterschap Brabantse Delta
Via :
Aan : Projectplanning en Realisatie
Onderwerp: Belang omzetting bestemming bedrijf fam. van Aert te Jagersrust

Datum : 12 december 2012

Aanleiding

Voor project Jagersrust worden momenteel grondverwervingsgesprekken gevoerd om het totale gebied aan de landbouw te onttrekken. Indien deze gesprekken niet tot overeenstemming leiden wordt in het uiterste geval tot onteigening over gegaan. Gemeente Woensdrecht en provincie Brabant bereiden deze onteigening voor door het aanpassen van het bestemmingsplan en het nemen van een principe besluit tot onteigening.

In deze memo wordt ingegaan op het belang van omzetting van de agrarische bestemming van deze gronden naar natuurbestemming en het beëindigen van agrarische activiteiten op onderhavige percelen. Over in eigendom blijven van de familie wordt geen uitspraak gedaan. Voor de locatie zie figuur 1 (schematisch).

Figuur 1: watersysteem rondom Jagersrust (rode arcering geeft het desbetreffende percelen aan, groene pijlen stromingsrichting watergangen).

Doelstelling

Het doel van deze memo is het motiveren voor het onttrekken aan landbouw van de gronden om natuur te realiseren. Het belang van bestemmingswijziging aangegeven t.b.v. de communicatie naar betreffende betrokken agrariërs en ten behoeve van de noodzakelijke besluitvorming van o.a. gemeente Woensdrecht en de provincie Noord-Brabant.

Leeswijzer

De belangrijkste motivering volgt uit de aanwijzing van Natura 2000 gebied en de Sense of Urgency aanwijzing. Dit wordt nader toegelicht. Daarnaast gelden nog andere doelstellingen en worden enkele project specifieke (Jagersrust) aspecten aangedragen. Daarna volgt de conclusie.

Opgave Natura 2000

De Europese Unie heeft zich ten doel gesteld om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen. Daartoe wil men een netwerk van belangrijke natuurgebieden realiseren, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Alle lidstaten nemen maatregelen die nodig zijn om een gunstige staat van instandhouding te realiseren van soorten en habitattypen waarvoor de aangewezen gebieden van Natura 2000 een belangrijke functie vervullen.

De aanwijzing van een Natura 2000-gebied vindt plaats door middel van een aanwijzingsbesluit, wat wordt genomen door de minister van EL&I. Ook de Brabantse Wal is in ontwerp-aangewezen als Natura 2000-gebied en wordt naar verwachting binnenkort definitief aangewezen. In zo'n aanwijzingsbesluit zijn instandhoudingsdoelen (IHD) opgenomen en is de mate van belangrijkheid van instandhouding ten opzichte van de rest van Europa opgenomen.

Voor elk Natura 2000-gebied moet een beheerplan worden opgesteld waarin o.a. wordt opgenomen hoe men deze IHD gaat bereiken en welke maatregelen daarin worden genomen. De provincie stelt het beheerplan Brabantse Wal op, samen met de betrokken partijen.

Instandhoudingsdoelen (IHD) Brabantse Wal

De Brabantse Wal is o.a. aangewezen voor de habitattypen droge heide, vochtige heide, zure vennen, stuifzandheide, zandverstuivingen en (zeer) zwak gebufferde vennen. Ook is het aangewezen voor een aantal soorten zoals o.a. Drijvende Waterweegbree, Geoorde Fuut, Zwarte specht, Boomleeuwrik en de Kamsalamander.

De staat van instandhouding van de habitattypen voor de Brabantse Wal is op nationaal niveau matig tot zeer ongunstig. Dit wil zeggen dat als er geen maatregelen genomen worden, het perspectief voor het voortbestaan van de habitattypen in Nederland ongunstig is. Het belang van deze typen is voor geheel Europa dus zeer groot.

Kernopgave en "Sense of Urgency"

Voor de Brabantse Wal zijn aanvullend op bovenstaande IHD's drie kernopgaven en één Sense of urgency opgave geformuleerd in het gebiedsdocument van EL&I. Kernopgaven geven verbeteringen aan voor clusters van habitattypen en soorten die sterk onder druk staan en waarvoor Nederland van groot tot zeer groot belang is. Voor concrete gebieden is een "sense of urgency" toegekend wanneer binnen 10 jaar mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat.

Kernopgaven Brabantse Wal:

- (zeer) zwakgebufferde vennen: Nederland levert een groot aandeel. De Groote Meer is een groeiplaats voor zeer zeldzame waterplanten en **was het** voorbeeld van een zeer zwak gebufferd ven op de Brabantse Wal. De Groote Meer is in potentie het grootste zwak gebufferde ven van Nederland.
- Structuurrijke droge heide: het gebied is van internationaal belang voor stuifzandheide en zandverstuivingen.
- Intern verbinden: Verbinden van heide- en stuifzandencomplexen tbv fauna.

Sense of Urgency:

Wateropgave ten aanzien van (zeer) zwak gebufferde vennen: De watercondities moeten op korte termijn verbeterd zijn, anders verandert de situatie onherstelbaar en is de instandhoudingsdoelstelling (behoud en herstel) van dit habitatype –tevens kernopgave- niet meer realiseerbaar.

Convenant "Winning Evides Brabantse Wal" en "Aanpak verdroging en verbetering van de waterkwaliteit Brabantse Wal"

Op 10 november 2009 zijn twee convenanten getekend om de verdroging op de Brabantse Wal te bestrijden en de waterkwaliteit te verbeteren, met name in De Groote Meer. De voornaamste reden hiervoor is om vooruitlopend op het Natura 2000 beheerplan al herstelmaatregelen in het gebied te treffen om zo voor 2015 de watercondities op orde te hebben waardoor de doelen voor Natura 2000 nog kunnen worden gehaald. Er

is een werkgroep Water Brabantse Wal opgericht, met daarin met name de convenantpartners die de voortgang bewaken t.a.v. uitvoering van de afgesproken maatregelen. Tevens is een intensief monitoringsprogramma opgestart waarbij de waterkwaliteit, -kwantiteit en biodiversiteit worden gemeten. Dit alles wordt met hulp van 2 adviesbureau's gerapporteerd om zo inzichtelijk te krijgen of de ecologische achteruitgang een halt toe wordt geroepen.

Voorbeelden van maatregelen die zijn uitgevoerd, worden uitgevoerd of die worden onderzocht zijn o.a.:

1. Reductie winningen Evides en Pidpa;
2. Uitvoering technische maatregelen Kortenhoeff;
3. Omvorming landbouwgronden, Project Jagersrust /Strategisch overleg Steertse Heide;
4. Lokale(beheer)maatregelen (Nederlandse en Vlaamse zijde)
5. Maatregelen Kleine Meer
6. Bosomvorming
7. Afdichten zakputten

Er zijn vanaf 2010 al een aantal belangrijke maatregelen uitgevoerd: de reductie van de winningen van Evides en Pidpa zijn in gang gezet, de leiding Kortenhoeff is gerealiseerd en zorgt voor aanvoer van kwalitatief goed oppervlaktewater richting de Kleine en Groote Meer. Er zijn een aantal zakputten afgedicht en bosomvorming is ook in gang gezet. Dus met name op het vlak van waterkwantiteit zijn stappen gezet. De waterkwaliteitsmaatregelen zitten nog in de voorbereidingsfase zoals omvorming van de landbouwenclaves Jagersrust en Steertse Heide.

Monitoringsresultaten

In 2010 is een monitoringsplan opgesteld en is gestart met een intensief monitoringstraject. Halfjaarlijks wordt door twee adviesbureau's de bevindingen gerapporteerd. In de rapportage 2010 zijn de relevante normen, doelstellingen en de bijbehorende nulsituaties vastgelegd, zodat gedurende het verdere tijdstraject van het convenant en daaropvolgend het beheerplan getoetst kan worden of er veranderingen optreden en in hoeverre aan de doelstellingen wordt voldaan.

In november 2012 is de jaarrapportage 2012 (Arcadis, november 2012), gepresenteerd aan de werkgroep Water. De belangrijkste conclusies daarin zijn:

- Voldoende aanbod van oppervlaktewater leverde afgelopen drie jaar een verbeterde watervoerendheid van de Groote Meer, maar levert gelijktijdig een zichtbaar negatief effect als gevolg van ongewenste extra toestroming van voedingsstoffen. Dit voedingsrijke water is voornamelijk afkomstig vanuit de landbouwpercelen en dan met name vanuit de Steertse Heide.
- In het Achtermeer(oostlob) hebben moerasplanten de gewenste (kwetsbare) vegetatie al sinds jaren verdrongen. De toename van moerasplanten manifesteert zich nu ook (weer) in het Voormeer (de westlob). Uit de monitoring van de biodiversiteit blijkt dat ondanks de natte situatie van het afgelopen jaar het habitatype "zwakgebufferd ven" is achteruitgegaan als gevolg van verzuivering door eutrofiëring, bovendien is het oeverkruid op veel plaatsen in het Voormeer bedekt met een groenbruine algen/mossenlaag. Op basis van de waarnemingen mag worden geconcludeerd dat het Voormeer voor wat betreft de waterkwaliteit in een zeer kritieke fase is beland.
- in het Voormeer moet volgens de Werkgroep Water absolute prioriteit krijgen, waarbij het negatieve effect van het toestromende voedingsrijke water moet worden weggenomen. Haast is geboden, omdat wordt verwacht dat het vernattende effect van de genomen maatregelen de komende jaren zal leiden tot een verdere toename van de aanvoer van voedselrijk (eutroof) water vanuit de Steertse Heide.
- Voor zowel de korte termijn als middellange termijn zal de komende jaren de prioriteit liggen bij een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit, waarbij er aandacht moet zijn voor het behoud van de seizoensgebonden oppervlaktewater-aanvoer en de daarmee samenhangende peilfluctuaties van de Groote Meer.

Overig

Los van het grote nationale en Europese belang van dit gebied voor Natura 2000 is het ook bestemd als Natte Natuurparel, is de projectlocatie begrensd binnen de EHS en ligt het in een waterwingebied en dient de

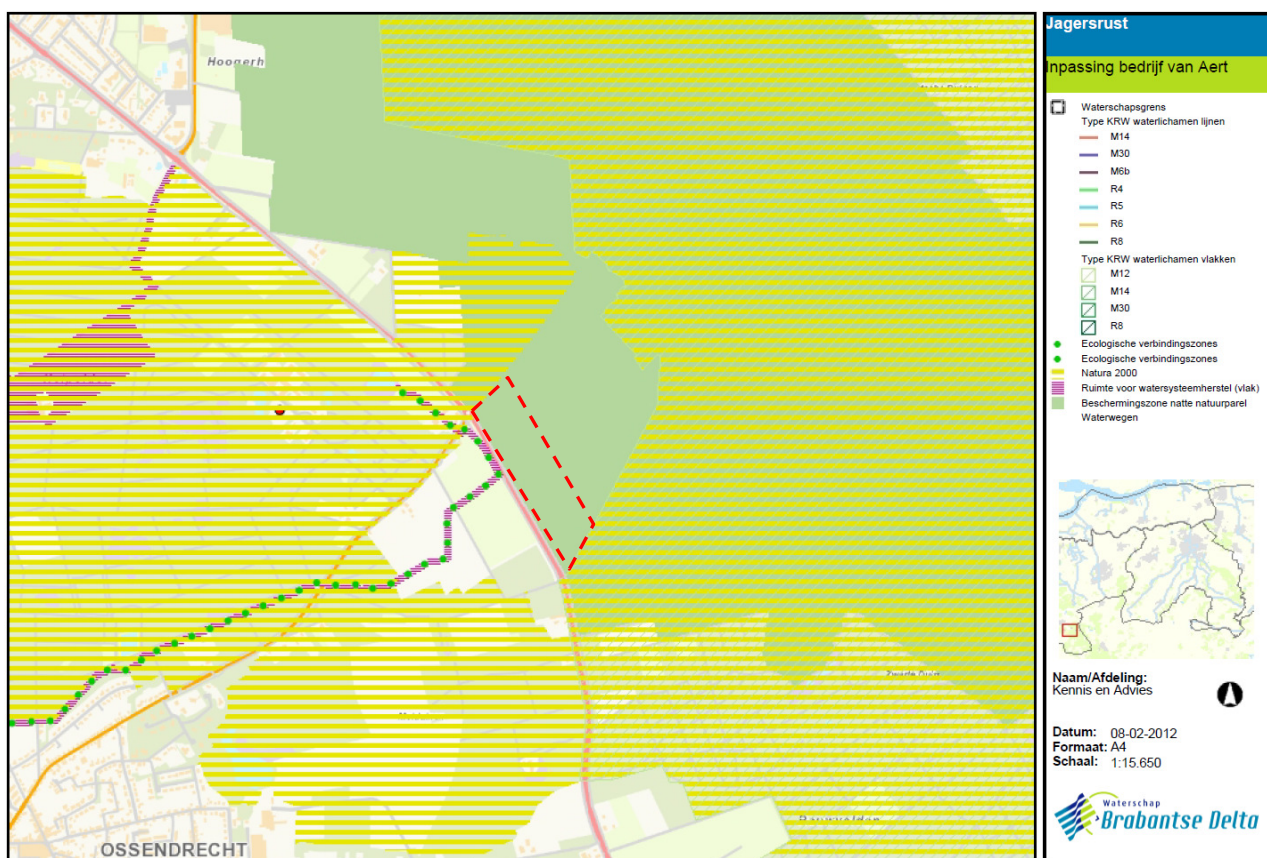
waterkwaliteit te voldoen aan de Europese Kader Richtlijn Water. Deze doelstellingen staan in figuur 2 weergegeven.

EVZ en KRW

De Heiloopelegen ten zuiden van het perceel word ingericht als natte EVZ (functie) met de functie waternatuur volgens het provinciale 'Waterhuishoudingsplan'. Hiervoor zijn waterkwaliteitsdoelstellingen en ecologische doelstellingen opgesteld. In de huidige situatie worden de geldende normen overschreden (stikstof, nitraat, fosfaat en EGV). De Heiloope wordt sterk beïnvloed door het landbouwgebied Jagersrust en mede hierdoor worden de kwaliteitsdoelstellingen in de Heiloope niet gehaald. Het omvormen van landbouwgebied naar natuur is een essentieel onderdeel om de eutrofiërende invloed van de nabij gelegen landbouwgrond te verkleinen. Het dempen van de sloten ten oosten van Jagersrust heeft verder een zeer vernattend effect met aanzienlijke uitstraling naar de andere zijde van de Putseweg en is belangrijk voor het realiseren van een natte EVZ de Heiloope.

Onttrekkingen

Het terugdringen van de grondwateronttrekkingen voor het beregenen van de percelen is een overig aandachtspunt als antiverdrogingsmaatregel. In het gebied Jagersrust zijn drie vergunningen afgegeven voor wat betreft het onttrekken van grondwater voor beregning (respectievelijk 50 en 90 m3/uur, filter eerste watervoerende pakket). Bij het herinrichten van het gebied zijn deze onttrekkingen niet meer noodzakelijk en daarbij een vernattingseffect (verandering van de stijghoogte van het eerste watervoerende pakket) op het gebied in en rondom Jagersrust.

Figuur 2: beleidskaders Jagersrust.

Conclusie

Door het effect van landbouw op de waterkwaliteit en kwantiteit is dusdanig significant dat omvorming naar natuur van belang zijn. Het enkel onttrekken aan de landbouw is niet afdoende. Ook zullen inrichtingsmaatregelen uitgevoerd worden om nalevering te voorkomen en het water in het gebied vast te houden. Tot nu toe zijn al een aantal maatregelen uitgevoerd en heeft monitoring en systeemanalyse het inzicht van de werking van het watersysteem vergroot. Voor 2013 zijn nog een aantal maatregelen gepland of worden nog onderzocht op haalbaarheid. Ten aanzien van waterkwaliteit is het van belang dat de

afgesproken maatregelen worden geëffectueerd om vermestende stoffen uit het watersysteem te verbannen. Overigens zal er, nadat omzetting van de bestemming naar natuur heeft plaats gevonden, nog jaren vermestende stoffen via het water worden nageleverd, waardoor snelle actie en doorpakken volledig legitiem is.